

Naš List

Neodvisno politično glasilo za Slovence

Izhaja vsak torek in petek: ako je ta dan praznik, pa dan poprej. Velja za celo leto 8 K, za pol leta 4 K, za četrt leta 2 K. — Naročnina se plačuje vnaprej, na naročbe brez istovrstno vposlane naročnine se ne ozira. — Posamezne številke po trafikah po 10 v. Pošilja se tudi „Slov. Gospodinja“ posebej.

Z mesečno prilogo
Slovenska Gospodinja

Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Uredništvo „Našega Lista“ v Ljubljani. Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo je v Kamniku, kamor naj se izvoli pošiljati naročnino in reklamacije. — Oglasi se računajo tristopna petit-vrsta po 12, 10 in 8 vin. za 1-, 2- oz. 3krat, za večkrat izdatno znižane cene.

Vsebina: Narodni davčni zistem. — Kulturni boj na Francoskem. — Politični pregled. — Štajersko: Razno. — Kranjsko: Razno. — Prosveta. — Razno: terosti — Gospodarstvo: Narodna obrana. Razno. Podlistek: Žena in socializem. — Utopljeni pav. — Čudna zgodba.

Narodni davčni zistem.

„Naši Zapiski“ so objavili precej rezko kritiko našega narodnega davčnega sistema. Vzlic temu, da so v članku navedeni podatki kompromitujoči za upravo narodnega kolka, vendar se ni genila ne „Družba sv. Cirila in Metoda“, ne prizadeta tvrdka.

Članek se glasi:

„O vprašanju, kako vpliva narodnost na gospodarstvo in obratno, ter v kakšnem razmerju je nacionalizem z ekonomijo, smo v tem listu govorili že lani. Zapisali smo nekaj čisto realnih migljajev. Da niso našli posebnega odziva, nam je umevno, ker vsak dan uvidevamo, da se mora naših voditeljev praktična politika poditi za višjimi cilji, nego da realne nasvete uvažujejo. Taki nasveti so jim preteoretični.

Ne da bi si prisvajali prvenstvo, opozarjamo danes na neko drugo jako važno in zanimivo vprašanje: Kako je z našim narodnim davkom? Ali je način, kako se dandanes ta davek naklada in izterjava, pravilen in zdrav?

Preinteresantno poglavje iz našega narodnega gospodarstva!

Znano in priznано je, kako visoko so že šinili narodni davki. Po mestih, zlasti med t. zv. intelektualnimi sloji so brez dvoma že pretirani. Sicer pa se razvidi iz časopisja, kateri stanovi so najbolj prizadeti.

Žena in socializem.

Spisal Avguštín Bebel.

Žena v sedanjosti.

(Dalje.)

Na Francoskem je bilo sklenjenih 1881. l. 282.079 zakonov, 1890. leta 269.332. Število je torej mesto narastlo, padlo. Na Nemškem je doseglo število sklenjenih zakonov po končani nemško-francoski vojski svoj višek. Leta 1872. so sklenili 423.900 zakonov, 1876 le 366.912, leta 1879. je padlo število celo na 335.113. Šele po l. 1882. je pričelo število zopet rasti:

1882 . . . 350.457 1889 . . . 389.339
1886 . . . 272.326 1892 . . . 398.775

Na Pruskem je prišlo na 10.000 prebivalcev v času 1831—35 1849 zakonov; v dobi 1871—75 1896, 1881—85 1529, l. 1888. le 1624.

Slično, deloma še neugodnejšo podobo nam podajajo statistike drugih evropskih držav:

Od vsakih 10.000 oseb se jih je poročilo:

Leta	Avstria	Ogrska	Švica	Francija	Italija	Belgija	Anglija	Irska
1873	188	226	152	178	159	156	176	96
1875	171	218	179	164	168	145	167	91
1877	150	182	157	150	154	149	157	93
1880	152	182	137	149	140	141	149	78
1882	164	203	135	149	157	140	155	86
1884	157	201	136	153	164	136	151	91
1886	155	—	137	149	158	134	141	84

Kdo je pravzaprav opravičen, ta davek pobirati, odkod ima to pravico? itd. — o tem se ni dosti razmišljalo. Javnost, oziroma tisti, ki reprezentirajo javnost, ki delajo javno mnenje — dejanski noče nihče biti med njimi; vsak se skriva za anonimnost! — so proglasili, da je za to in ono narodni davek potreben. Pri tem je obstalo! Tako smo prišli pri nas do anonimnih narodnih davčnih oblasti.

Te anonimne davčne oblasti so hote ali slučajno ali nevede prišle do spoznanja, da je direktni narodni davek — t. zv. denarni prispevki — preveliko breme, ker je preveč enostranski, ker obremenja samo ožje sloje, osobito rodoljubarske. Izmislile so si po tujih vzorih indirektno davke. Zlasti konsumni davki so se brž priljubili. Menda iz namena, da se obdavčijo tudi širši sloji in da se na ta način demonstira onim masam, ki postajajo politično mednarodne, da so vendar še slovenske. Morda še iz drugih razlogov, ki jih pa ni mogoče uganiti, ker so narodne davčne oblasti anonimne.

Užigalice — kavin primes ali cikorijs — pivo — šampanjec itd. so predmeti davka. Na sladkor in meso se še ni uvedel narodni davek; v interesu nacionalizma mas bi priporočali davek na ta produkta, — krompirja ne kaže še ovijati z narodno etiketo!...

Do neke meje seveda je narodni davek opravičen. Merodajen je pa namen davka in sredstva, s katerimi ga izterjavaš, ali je davek dopusten ali ne.

Ako nekoliko pomislimo, sledi iz tega predpogoja, da je naš narodni davčni zistem bodisi zelo pomankljiv in nepopoln ali pa korupten.

Te številke so v marsičem zanimive. Najprej nam pokažejo, da število zakonov v vseh navedenih državah pada. Kakor Nemčija, tako kažejo tudi druge države najvišjo frekvenco v začetku sedemdesetih let; število pa potem izvečine prav hitro pada. Najboljšo statistiko izkazuje Ogrska, najslabše pa Irska. Izpodirvanje irskega prebivalstva z domače grude in nakupovanje njih zemlje po veleposestniških lordih se v teh številkah prav izrazovito kaže.

S sedemdesetimi leti so se pričele poslabšati pridobninske razmere in zato je pričelo padati tudi število sklenjenih zakonov. Pa ne samo pridobninske razmere vplivajo na število zakonov, ampak tudi lastninski odnosi, kakor smo videli to na Irskem. Z rastočim številom veleposestva pada število oženjenih mož v starosti od 25—30 let, narašča pa število neoženjenih mož med starostjo 40 do 50 let.

Navedli bi lahko statistične podatke, iz katerih se jasno kaže, da vpliva malo posestvo ugodno na sklepanje zakonov, ker omogoči večjemu številu rodbin eksistenco, če tudi zelo skromno — veleposestvo pa vpliva ravno v nasprotnem zmislu, povspesuje samstvo. Statistika dokazuje, da niso moralni vzroki odločilni, ampak materialni, gmotni. Število sklenjenih zakonov in mo-

Slučaji iz vsakdanjega življenja, ki smo jih videli v zadnjih in nedavnih časih, nas v ti misli potrjujejo.

Ne da bi hoteli pogrevati stare stvari, o katerih se meni, da so rešene končno, spominjamo le na afero, ki jo je imela znana velezaslužna in veleslovenska Družba sv. Cirila in Metoda lanske leto. Spominjamo zato, da se spozna, kako jo je rešila ta družba, in da se vidi, kdo so in kakšni so naši narodni davčni eksekutorji...

Ne damo si očitati, da zagovarjamo kapitaliste; naglašamo pa vendar, da nam je prav, če se razvija v naših razmerah slovenska industrija, kolikor je le mogoče. Saj z industrijo prihaja proletarijat, s proletarijatom pa socializem ali vsaj razumno umevanje socialnega življenja! Ako kapitalist odira in izsesava delavca, smo zoper njega; ali če izbiramo ob enakih pogojih, dajemo prednost slovenskemu kapitalistu pred inorodim.

No, družba sv. Cirila in Metoda je poprej imela slovenskega kapitalista, ki je sam izdeloval kavine produkte in jih zalagal ter prodajal tudi zanjo. Sedaj pa izdeluje njeno kavo nemška tvrdka, ki bi bila sicer gotovo likvidirala prav kmalu, da je ni posredno iznova podprla družba s svojo agitacijo. Ta tvrdka je v Ljubljani. Prostor za novo slovensko podjetje je zamašila po nerodnosti(?) naša dična družba!...

Od te nemške tvrdke jemlje cikorijs, ki se prodaja za družbino, slovenska tvrdka P. na debelo. Za kakšno ceno, ni znano. Tvrdka P. prodaja 100 kg tega blaga trgovcem na deželi po 94 K s 7% popusta. Od vsakih prodanih 100 kg dobi Družba od tvrdke P. 2 K. Drugi trgovci, ki kupujejo od te nemške tvrdke ciko-

ralno stanje vsakokratne družbe je odvisno edino le od njene materialne podlage.

Strah pred pomanjkanjem in misel, da ne bo mogoče otroke stanu primerno vzgojiti — to dvojce daje predvsem ženam iz vseh stanov povod k dejanjem, ki se ne strinjajo niti z naravno niti s kazensko postavo. Le sem spadajo najrazličnejša sredstva, ki naj preprečijo spočetje, če pa se je to vendarle zgodilo, odstranitev še nerazvitega telesnega sadu, takozvani abortus. Popolnoma krivo bi seveda bilo, ko bi poskusil kdo trditi, da se poslužujejo teh pripomočkov samo lahkomiselnih, brezvestnih žene. Ampak so zelo mnogokrat svoje dolžnosti dobro zavedajoče se žene, ki bi rade omejile število otrok in se rajši podajo v nevarnost porabe abortativnih sredstev, kakor da bi vzele svojemu soprogu slast poljuba in ga s tem zapeljale na stranska pota, po katerih mož itak prerad stopa. Poleg teh se dobe seveda še druge žene, zlasti v takozvanih višjih krogih, ki se pregreše proti tem kazenskim paragrafom, da prikrijejo s tem svoj greh, ali pa iz mržnje do neprijetne nosnosti, poroda in vzgoje ali celo iz golega strahu, da izgube prezgodaj svoje mikavnosti in s tem dopadajenje pri svojem soprogu in ostalem moškem svetu. Za bogato plačilo so jim radevolje na razpolago zdravniške in babiške pomoči.

rijo, ki ne nosi „narodnega“ omota, a je iste kakovosti kakor družbina, dobivajo 100 kg tega blaga po 80 K z 10% popusta.

Razlika je menda jasna! Trgovci nečejo delati reklame za izdelek, kateri njim nič ne prinaša, ampak koristi pravzaprav le eni tvrdki in prav minimalno tudi družbi. Vsled tega ne gre ta cikorija; davek nima zaželenega uspeha.

Naj zadošča ta konkretni slučaj; morda bo dovolj zadel, da se bo le začelo razmišljati o reformi našega narodnega davčnega zistema!

Kulturni boj na Francoskem.

Francoska je država, kjer se poskušajo vse moderne institucije; ona koraka daleč pred vsemi drugimi narodi, ona je še danes na čelu civilizacije; čeprav je njen vpliv na evropsko politično in duševno življenje manjši nego je bil pred časom.

In tako je tudi s separatističnim zakonom, ki je z 11. decembrom povzročil, da sta trčili državna in vatikanska oblast na celi črti skupaj.

Na Francoskem je bil do nedavnega časa klerikalni vpliv silno močan. Ne v velikih potezah notranje in zunanje politike se je to poznalo, ampak pravzaprav v malenkostnih stvareh. Jasno pa je bilo, da raste ta skrivna moč, ki je imela svoje somišljenike in sodelavce povsod, od dne do dne. Diplomatiški zbor, armada — povsod so bili klerikalni elementi sila močni. In kar je dvakrat slabo, je to, da so vsi ti ljudje bili po mišljenju rojalisti in kot taki gotovo ne prijatelji ljudovlade.

In v tem je tičala velika nevarnost. To je sprevidela tudi vlada, ki je sklenila zlomiti moč klerikalizma. Eno ministerstvo za drugim je prišlo in šlo — vsako pa je naredilo nekaj in Clemenceaujeva zasluga je, da se je delo dovršilo.

Prve početke tega boja je iskati v odpravi kongregacijskih šol in samostanov. To so bila ognjišča, iz katerih se je širil po celi Franciji klerikalni vpliv. Veliko hrupa je vzbudilo to pri vseh tistih, ki so videli, da je to njihov prvi smrtni udarec — a pomagalo ni nič.

In nato je prišel separatistični zakon, ki odpravlja konkordat, ki določa, da se loči cerkev od države in da zapade vse cerkveno premoženje državi oziroma občinam. Vsaka konfesija naj tvori društveno celoto, kakor odgovarja to zakonu — in nič več. V teh mejah je dovoljena popolna svoboda. Zakon določa, naj se ustanove verske občine, katerim potem prepusti država vsa poslopja v porabo, dotlej jih pa opravlja državni sekvester. Duhovniki ne dobe od države nobene plače in morajo zadostiti, kakor vsi drugi državljani svoji vojaški dolžnosti.

Rok za ustanovitev verskih občin in za izvedbo vseh določb tega zakona je bil do dne

11. dec. m. l. Med tem, ko so vsa druga veroizpovedanja pokorila se določbam, je napovedal Vatikan državi boj. To kar se je drugim veram zdelo skoro bi rekel samoobsebi umevno, je pritiralo rimsko kurijo do odpora.

In kako se je to izvršilo?

Francoski škofje so se obrnili na papeža, naj jim da navodila, kako naj se ravna in kako stališče naj zavzemajo napram zakonu. Obenem so pa sami imeli konferenco, na kateri so se — kakor se je izkazalo — izrekli, da se pokore zakonskim določbam. Povečini je pač tudi francoska duhovščina miroljubna in si ni želela boja, katerega žrtve so nedogledne in v katerem je malo upanja do zmage.

A tu se je zgodilo, da je papež izdal encliko „Gravissima“ in zavrgel ustanovitev verskih občin, češ, da to nasprotuje določbam kanoničnega prava. To bi se reklo, tako meni papež, izročiti cerkev neduhovnikom, lajikom, ki bi imeli večino v verskih občinah. In ko je vlada interpretirala to določbo tako, da lahko tvorijo občine samo škofje in duhovniki, tudi to ni bilo po godu papežu.

Ali vladne miroljubnosti in potrpežljivosti še sedaj ni bilo konec. Naučni minister v sedanjem ministrstvu Briand je našel takoj drugo pot, po kateri bi se bilo mogoče izogniti boju med državno oblastjo in rimsko kurijo. Izjavil je, da on nima nič zoper to, če se katoliki organizirajo, zbirajo in izvršujejo svoja obredna dejanja v mejah društvenega zakona iz l. 1881. Tako bi n. pr. treba bilo, naznaniti vsako mašo kot zborovanje. Pa tudi tu je Briand veliko popustil in pravzaprav zakon v nekaterih točkah prezrl. Med tem ko določa zakon, da se mora voliti pri vsakemu zborovanju predsedstvo, da odpošlje vlada na vsak shod svojega komisarja, da se mora vsak shod posebe naznaniti, je Briand izjavil, da on prve dve določbe prezre, a enkratno naznanilo, da velja za vsa opravila celega leta.

Pa tudi to je bilo papežu premalo. Zavrgel je tudi to in prišel je — 11. december. S tem dnevom je — prenehala katoliška cerkev na Francoskem kot taka, a tudi izvrševanje posameznih obredov je otežkočeno, če ne onemogočeno.

Gotovo je, da pri vsej miroljubnosti in spravljivosti vlada ne odneha. Ona je z občudovanja vredno sigurnostjo zadajala eden udarec za drugim klerikalizmu in kuriji in gotovo je, da sedaj ne bo sama uničila ali pa vsaj zmanjšala svojih dosedanjih uspehov. Ona ima toliko sredstev na razpolago, da ji bo mogoče prisiliti duhovščino, da se ji pokori — ali pa da se tiste, ki zakon ignorirajo, primerno kaznuje. Prvi korak po tej poti, storiia je s tem, da

tako neženirano kakor o naravnem porodu. Pri nas v Evropi veljajo o tem nekoliko drugačni nazori. Avstrijski in nemški kazenski zakonik abortus strogo kaznujeta.

Abortus je v mnogih slučajih jako nevaren in utegne imeti najhujše posledice. Operacija je jako negotova, mnogokrat umre prizadeta ženska, v zelo mnogih slučajih je ugonobil abortus zdravje za vedno. Dr. Eduard Reich piše v svoji „Zgodovini in nevarnosti odpravljenja telesnega sadu“: „bolečine najtežje nosnosti in poroda so neprimerno manjše nego proti naravnemu abortu sledeče trpljenje“. Da postane žena neplodna, je ena njegovih običajnih posledic. Vendar je njegova uporaba vedno večja. Od leta 1882—1888. je narastlo v Berlinu število slučajev, ko so se imele zagovarjati žene pred sodnijo zaradi odpravljanja svojega sadu, za celih 155 odstotkov. Chronique scandaleuse zadnjih let se je pečala obilokrat s slučajji aborta, ki so vzbujali nenavadno pozornost in senzacijo, ker so bili zapleteni v te afere ugledni zdravniki in ženske najvišjih krogov. Po inseratih v časopisih sodeč, narašča od leta do leta število krajev in zavodov, kjer se nudi omoženim in neomoženim ženam imovitejših slojev, da počakajo v vsej tajnosti posledice svojih „prestopkov“.

Strah pred prevelikim številom otrok z ozirom na pričujoče premoženje in stroški pri vz-

je predložila 17. dec. dodatni verski zakon, o katerem smo že poročali, da ga je zbornica sprejela.

Zajedenkrat si hočejo katoličani pomagati na ta način, da bodo izvrševali svoja obredna dejanja v privatnih hišah, kamor bo vstop dovoljen le povabljenim. Seveda to bo malo sitno in gotovo ne cerkvi koristno. —

Ozrimo se še na principijelno stran tega kulturnega boja. Klerikalni žurnali celega sveta — med njimi tudi slovenski, na čelu jim „Slovenec“ — vpijejo seveda o tiranstvu, nesvobodi in kar je še drugih tako bobnečih besedi. To pa je le lajanje ščeneta, ki mu stopiš na nogo — in pa zlobnost. Stvar je zelo enostavna za vsakega človeka, najsibo tudi še tako veren, da le ni borniran: Francoska vlada hoče zlomiti le politično moč rimske cerkve, ovirati pa ne mara niti najmanj cerkve v njenih verskih zadevah. Pusti ne le popolno svobodo in enakost v mišljenju, ampak tudi v dejanju. Vse vere so ji ravnopravne, vsak posamezni vernik ji je ravnopraven državljan. Nobenega veroizpovedanja ne podpira, proti nobenemu pa tudi ne deluje.

To se mi zdi pač dovolj svobode in dovolj svobodomiselnosti. Da pa skrbi država za primeren okvir, v katerem se sme gibati posamezna vera, to je pa umevno in to se godi napram vsaki konfesiji. Kakor predpisuje država tudi v drugih slučajih meje dopustnosti.

Stališče rimske kurije je sicer razumljivo, a pametno ni in ji bo le škodilo. Morda bi diplomatični Leo XIII. ne bil nikdar tako ravnal, kot je ravnal sedanji papež.

Konsekvenca tega boja bo, da se tudi v orijentu, kjer so doslej bile francoske samostanske šole, te nadomeste s posvetnim. Briand je že izdal tozadevno naredbo. —

Boj se je šele začel. Kakšen bo, to se sedaj ne da reči. Oster bo in ena stran mora podleči. Morda bo tekla kri, ker nobena velika stvar se ne zvrši brez žrtv in morda bo morala vlada vporabiti najskrajnejša sredstva. Za sedaj še nima tega namena, a odločena je pa energično vstrajati in ne odneha tudi ne za pičico.

Najsi bo boj torej že tak ali tak, to pa je gotovo, da končno zmaga vlada, da zmaga moderna država.

Politični pregled.

Poljsko vprašanje.

Vladni svetnik Ratzloff piše v „Türmerju“ o poljskem vprašanju v Nemčiji in izvaja mej drugim sledeče: Kakor je Goethe v svojih poznejših letih odobral delitev Poljske, tako jo odobrava tudi on. V moralnem pogledu je bila ta delitev sicer krivična, a politično potrebna:

goji, — to dvoje je bilo pri celih slojih, da, pri celih narodih povod za uporabo preventivnih sredstev, ki so postala tu in tam najusodepolnejših posledic. Tako je splošno znano, da je prešel vsem slojem francoske družbe „sistem dveh otrok“ v kri in meso. V malokateri kulturni državi je število sklenjenih zakonov razmeroma tako visoko, kakor na Francoskem ali v nobeni državi ni povprečno število otrok tako nizko in pomnožitev prebivalstva tako počasna. V Franciji velja ta sistem za vsakogar: bogataš, malomešan, kmet in delavec. Tudi v nekaterih delih Nemčije se kaže med kmeti nekaj podobnega. Poznamo v jugozapadnem delu te države pokrajine, kjer ima vsak kmet v svojem vrtu zasajeno drevo, katerega deli se vporablja kot abortativna sredstva. Opozorili bi še, v kako veliki meri in s kakim uspehom se izdajejo razne brošurice, ki priporočajo in uče pripomočke za doseg „fakultativne sterilnosti“, seveda vedno pod „znanstvenim“ bandercem.

Poleg aborta in obvarovanja pred spočetjem ima svoje mesto zločin. Na Francoskem umori in izpostavljenja otrok neprestano naraščajo. Oboje pospešuje prepoved francoskega civilnega prava, iskati otroku očeta. § 340 v „Code civil“ določa: „La recherche de la paternité est interdite“ = iskanje po očetovstvu je prepovedano. § 314 istega zakona pa veli: „La recherche de la maternité est admise“ = iskanje po materin-

narod, ki je nezmožen sam sebe vladati, ki je pa vendar lahko nevaren za sosede, naj se podvrže in uniči! Kdor narodno misli, ne more Poljakom zameriti, da so nezadovoljni z nadvlado naroda, ki jim je tuj; nihče ne pričakuje, da bodo Poljaki kedaj lojalni — ker inace bi morali zatajiti svojo narodnost; to pa se zgodi ne more. „Zato pa je“, tako piše Ratzloff dobesečno dalje, „naša narodna dolžnost, nemštvu sovražne velikopoljske načrte z močno silo uničevati; tuje narodne ostanke moramo ali popiti ali pa izgnati. To je tako potrebno, kakor trdo. Toda svet je ravno nepopolen in moralist naj ne dela politika odgovornega za eventuelne disonance, ampak nepopolnost svetovnega ustroja.“ — Tako Ratzloff. Nam se zdi, da bi bili Poljaki veseli, če bi jih Nemci hoteli „izgnati.“ Pa tudi drugače, če je Poznanjsko za Nemčijo res tako potrebno, ni brutalnost pravo sredstvo, da se sfabricira „lojalne“ državljane.

Štajersko.

„Domovina“ prinaša v svoji številki od 2. t. m. uvodnik „Ob novem letu“, v katerem pove, kako da misli o boju, — da je boj potreben itd. itd., — nasprotno pa lepo mej vrstami izjavlja, da bo tudi odslej naprej životarila nad strankami; borila se bo sicer za politične pravice slov. naroda — in kar je še takih lepih besedi — faktično pa bode s svojo vodeno pisavo zelo malo bistrila pojme in le navajala vodo na klerikalni mlin. Mi v resnici ne vemo: so-li prvaki okrog „Domovine“ politično tako nezreli, da ne uvidijo potrebe odločnega dejanja, ali pa se boje — mariborskega in ljubljansko-katoliškega terorizma? Če njih ne sreča pamet, sreča pa sigurno naročnike „Domovine“ ... K.

Narodni svet za Štajersko odklanja v nekem dopisu „Slovenec“. Vzroki so pač jasni; prvič se boje štajerski klerikalci odločno narodne večine v njem — kajti mnenja smo, da bi ta moral včasih tudi proti ekscelemam Napotnikove vrste nastopati, — drugič pa zato, ker si hoče mariborska duhovniška klika ohraniti proste roke za prih. državno-zborske volitve. Sedem mandatov bi teknilo ...!

Celjska gimnazija. V Celju krožijo vesti, da opusti vlada slovenske paralelke na celjski gimnaziji — in sicer že s prihodnim letom. Namesto tega ustanovi samostojno slovensko gimnazijo. Slovensko parlamentarno zastopstvo je baje s tem načrtom zadovoljno.

Dober izgovor. „Štajerc“ je pisal pred časom, da pošilja dr. Gosak iz Celja svoje otroke v nemško šolo. Ko so slovenski listi nato označili to kot laž, ker dr. Gosak sploh nima otrok, izgovoril se je „Štajerc“ zelo duhovito — češ,

stvu je dovoljeno. Taka postava prav jasno kaže svojo krivico napram zapeljani. Francoski moški lahko zapeljejo kolikor žen in deklet le morejo, ne zadene jih nikaka odgovornost, za otroka nimajo plačevati nikakih alimentov. To postavijo so sklenili pod pretvezo, da je treba ženski svet oplasiti, da ne zapeljujejo — moških!

Mi vidimo, da je povsodi slabotni mož, pripadnik močnejšemu spolu, tisti revež, ki je zapeljan in ki sam nikdar ne zapeljuje.

Poleg omenjenih točk francoske postave ima še § 312, ki pravi: L' enfant conçu pendant le mariage a pour père le mari = otrok, spočet v zakonu, ima za očeta zakonskega moža. Po očetu iskati je prepovedano, zato mora vsak zakonec, ki mu je spočela žena otroka po kakem tujcu, priznati to dete za svoje. Vsi poskusi, izpremeniti § 340, so se do sedaj izjalovili. Zopet leta 1895. so predlagali socialistični poslanci premembo § 340 v tem smislu, da bi bilo enkrat konec brezpravnosti zapeljane in potem zapuščene žene.

Pobotati se je hotelo francosko meščanstvo s svojo vestjo, ki se je pač moralo oglašati, ko so vzeli s postavo prevarani ženski pravico, zahtevati za otroke alimente, s tem, da je ustanovilo posebne najdnišnice. Očetovske dolžnosti naša famozna morala napram nezakonskemu otroku ne pozna. In z najdnišnicami vzamejo otroku še mater. Po francoski fikciji velja ne-

bo že res, saj dr. Gosak ni nato nič odgovoril. Toliko duhovitosti sicer precej omejenemu „Štajercu“ nismo prisodili.

Iz gornjegrajskega okraja se nam piše: Z mesecem februarjem t. l. poteče triletna doba gornjegrajske okrajnega zastopa. Človek bi mislil, da tukaj ni strankarstva; pa temu ni tako. Tudi tukaj sta dve stranki, namreč zadrečka in pa savinska. Prva se prišteva k liberalni, druga pa h klerikalni stranki; pa razdvojilo jih ni klerikalstvo ali pa liberalstvo, ampak razdvojila jih je častihlepnost po nadvladi; katera pride na površje, tista potem zatira drugo. Da pa to ni v korist okraja, je umevno. Delajo pač tako, kakor kranjski liberalci in klerikalci: med seboj se prepirajo, za blagor naroda pa nič ne storijo. Povsod tisti prokleti slovenski greh! Tudi tukaj bi bilo veliko boljše za okraj, ko bi se združili in pa z združenimi močmi delali za korist okraja, kakor pa da se med seboj prepirajo. Jaz mislim, da je stvar vredna resnega premisleka. Prav, pa bo morda kdo vprašal: katera stranka je pa več storila za korist okraja. Resnici na ljubo moram pripoznati, da je savinska stranka boljši gospodarila kakor pa zadrečka, to kažejo dejstva. Prihodnje volitve mislim da ne bodo hrupne, kakor tudi priprave niso, ampak bo tihi poraz ene stranke nad drugo. Neka stvar pa ni umestna, da se namreč gotovi gospodje tako noter silijo, ko vendar nobenih doklad ne plačujejo, posebno dva gospoda si mnogo prizadevata, da menda mislita, okrajni voz bo sredi ceste obtičal, ako onih dveh ne bo zraven. Po mojem mnenju bilo bi najboljši, da bi se od obeh strank volilo polovico zastopnikov in da bi tukaj veljalo geslo: kmet voli kmeta, kajti če bodo kmeta drugi komandirali, ki ne poznajo zadostno njegovih teženj, potem gotovo ne bo to kmetskemu stanu v korist. Naj omenim še, da hoče tudi trgovski stan priti do veljave. Ali bo to okrajnemu zastopu koristilo ali škodovalo, o tem naj razmišljajo razsodni možje, vsekakor pa ne potrebujemo nemškutarskih trgovcev. Torej volilei, bodite pametni in previdni, pa volite take, kateri bodo delali v resnici za blagor okraja in pa za blagor našega naroda.

Kmet.

Kranjsko.

Samo 30—35 vdeležencev je štel prvi sestanek naše organizacije, tako z zadovoljstvom konstatuje „Slov. Narod“. Priznamo, da so v tej točki bile informacije „Slov. Naroda“ res „zanesljive“. Priznamo to tem rajše, ker ničesar prikrivati nimamo in ker ne maramo delati korektur s številkami, kakor je to navada pri „Slov. Narodu.“ Sestanek ni bil „tajen“, kakor

zakonski otrok kot sirota in zato vzgajajo take otroke na državne stroške kot „otroke domovine“. Krasna naprava! ((Dalje prih.))

Utopljeni pav.

(Resnična zgodba.)

Odpiram si težko rano bolne svoje duše, ko pišem tole kratko prigodbo. Saj ne bi nikdar prekoračila praga svojega rodnega mesta, pa svet je že tak, da riže v človeka in njegovo historijo in tako sem tudi jaz tukaj po okoliščinah takorekoč moralno pisiljen obelodaniti žalosten konec svojega prelepega in preljubega pava.

Ker imajo pa ljudje veliko utemeljenih in neutemeljenih predsodkov o tem čudnem ptiču, in imam vsled tega opravičeno bojazen, da bi po mojem pripovedovanju ne prišel do prave razsvetljave, moram takoj v začetku pibiti na deželno desko, da je bil moj pav nekaka posebnost in da so ga od svojih sobratov odlikovale baš one vrline, zastran katerih sem ga tako tesno oklenil v svoje srce.

Še tiste dni, ko sem v nekem slavnem mestu požiral sveta učenost in modrost z veliko ribniško žlico, me je doletela, ne vem več po katerih zaslugah, ta izredna sreča, da mi ga je darovala neka gospa za spomin, ko je po mojih neštetih obiskih uvidela, da sva si

ga napravlja „Slov. Narod“, marveč le omejen na število vablencev, kar je povsem umevno z ozirom na predmet, ki smo ga obravnavali na sestanku. Najivnež, ki misli, da bomo k razpravi o vprašanji, ali se organizujemo ali ne — vabili morda liberalce. Vabljenih je bilo na sestanek okoli 60 zaupnikov. Od onih, ki niso prišli, so skoro vsi pismeno opravičili svojo odsotnost. Večina teh pa je že vnaprej pismeno pritrdila sklepu, da se osnuje samosvoja organizacija. Vdeležbo je torej imenovati častno, seosebno ako jo primerjamo z vdeležbo na shodu zaupnikov narodno-napredne stranke, kateri shod je bil naravnost življenjskega pomena za to stranko. Od 2000 vabljenih zaupnikov je prišlo na shod liberalne stranke le nekaj nad 300 zaupnikov. Torej?

Nedeljski sestanek naše organizacije je imel informativen značaj. Popolnoma odkritosrčno porazgovoriti se o vprašanju, ali je že prišel čas, da se samostojno organizujemo — je bil namen sestanka. Odkrita beseda je bila tem bolj na mestu, ker bi bilo naravnost neodpustno, ob tako važnem vprašanju udajati se le trenutnemu navdušenju ali pa pustiti jeziku govoriti, kar ti razum zanikuje. Povsem odveč je torej, ako se „Slovenec“ zaletuje v g. Dermoto, čigar dolžnost je bila, da nam je razodel svoje pomisleke proti takojšnji ustanovitvi stranke, ako so se ti pomisleki rodili v njegovem prepričanju, o čemer ne dvomimo. Sicer pa moramo izjavljati, da je „Slovenec“ poročilo zavito, da navaja nekatere stvari, ki jih na sestanku še tako tenka ušesa niso čula, zamolči pa druge, zlasti take, ki bi ušesom njegovih „bravcev“ ne bila baš prijetna godba.

Obč. svet ljubljanski je za policijskega svetnika namesto dosedanjega, šefa policije dr. Zarnika imenoval g. Lauterja. Zakaj to, nam ni prav umevno. Vsaj v javnost niso prišli razlogi za to odločitev. In vendar bi bilo potrebno pojasniti javnosti, zakaj se je to vprašanje rešilo na omenjeni način, tembolj, ker so dr. Zarnika vsled imenovanja Lauterjevega imenovali za mag. svetnika extra statum ter s tem obremenili mestni proračun za 4200 K več, kakor je bilo prvotno določeno. Čemu to, ako bi namestu dveh zadostoval le en svetnik in namestu dveh le ena plača. Štediti se to ravno ne pravi.

Simon Gregorčičevo javno ljudsko knjižnico in čitalnico osnujejo v Ljubljani društva „Akademija“, „Prosveta“ in „Sokol“. Obč. svet ljubljanski, ki mu je čestitati, da je končno le prišel do zavesti in spoznanja, katere vse dolžnosti ga zadevajo, je novi ustanovitvi položil temelj, da je prispeval k ustanovnim stroškom 2000 K ter dovolil redne letne podpore 3000 K.

jaz in njen pav, Dioskura drug drugemu namenjena.

In od takrat, pa do tistega usodepolnega dne, ko je brutalna usoda posegla v moje lastniške pravice, mi je bil zvest spremljevalec in razveseljevalec na tej poti trnjevega življenja.

Ko sem sedel zvečer doma v svojem kraljestvu in v oblake turškega duhana zavil, iskal resnice, je prisedel tiho k meni na mizo, razprostrl svoje peruti in obračal pametno svoje modre oči v mene. In ob refleksih podstropne luči mu je fluorescirala živopisana obleka, da sem očaran občudoval njegovo lepoto.

Le kedar je uvidel nevarnost, da bi zemeljskih ostankov dišeče cigare težka peza utegnili odpasti na drage preproge, v veliko jezo službujočim duhovom — takrat je stegnil svoj vrat do moje roke — čapo — in z vidnim apetitom je zaužil svojo običajno delikateso, a trenutek pozneje je bil zopet nem in brez poleta.

Danes pa hiram zapuščeno življenje in do tega je prišlo takole:

Bil sem tiste dni v Banjaluki pod vojaškim praporjem. V romantiki jugoslovansko-orientalskega življenja, pod pečatom švabske kulture hitro potekajo dnevi in vsakemu je bilo neljubo misliti na odhod. Med zanimivostimi, ki spadajo v današnje poglavje, pa omenim samo svojega slugo, visokovzraslega in zagorelega Suljo Palislamiča, rablja moje sreče, drugače pa

Prosveta.

Glasb. Matica priredi v nedeljo 13. t. m. ljudski koncert v veliki dvorani hotela Union. Glavni točki sta Foersterjeva kompozicija „Turki na Slevici“ na besede Stritarjeve ter Bendlova „Švanda dudak“ na besede Vrhlickega. Obe skladbi, v katerih nastopajo tudi solisti, sta velika mešana zbor s spremljevanjem orkestra. Koncert nam torej obeta izreden užitek, na kar danes že opozarjamo občinstvo z vabilom, da se koncerta prav mnogobrojno vdeleži.

Iz pisarne slovenskega gledališča. V petek, 4. t. m. (par) se vprizori prvič v sezoni velika Wagnerjeva opera „Lohengrin.“ Naslovno ulogo poje g. plem. Rezunov, Elzo g. Skalova, Ortrudo g. Reissova, Telramunda g. Ouřednik, Henrika g. Betetto. — V nedeljo popoldne (nepar) se ponovi zadnjič v sezoni sloviti Shakespearov igrokaz „Beneski trgovec“, zvečer (nepar) pa bode prva repriza Hauptmannove dramske bajke „Potopljeni zvon.“

Dajte nam knjig, da jih damo ljudstvu! Akademično ferijalno društvo „Adrija“ v Gorici je izčrpalo svojo denarno moč z ustanovitvijo prve potovalne knjižnice, ki naj potuje iz enega kraja v drugi, ki naj vrši trojni namen: 1. naj izobrazuje in navaja ljudstvo k samoizobrazbi; 2. naj pospešuje ustanavljanje stalnih ljudskih knjižnic; 3. naj deluje proti našemu narodnemu nasprotniku. Z geslom, da je le v prosveti ohranitev našega naroda, je začelo društvo „Adrija“ svoje delovanje. V zadnjih počitnicah je priredila „Adrija“ nekaj predavanj, sedaj stopa med ljudstvo s potovalno knjižnico, ki je za naše kraje nekaj novega, a tudi nekaj vелеvažnega in prepotrebne! Akademično ferij. društvo „Adrija“ ima uspehe, a bi mnogo bolj delovalo, če bi imelo sredstev. — Kaj pa naj bode ena potovalna knjižnica za toliko množico, ki željno steguje roko po knjigi, a je nima? Nima vira za izobrazbo!? Potovalnih knjižnic potrebujemo mnogo! Na Vas, rodoljubi in rodoljubkinje, se obrača odsek „Adrije“ za potovalne knjižnice s pozivom, da mu priskočite na pomoč z denarnimi prispevki ali mu pošljete knjig, ki Vam leže nerabljene kot neplodonosni kapital v omarah! Vsak vinar se sprejme hvaležno in se dobro naloži! Radodarne prispevke, bodisi v denarju bodisi v knjigah, sprejema stud. iur. Fran Cigoj, Gorica, ulica Formica 12. Imena cenj. darovalcev se objavijo v časopisih!

Raznoterosti.

Riemanje. Pretekli mesec je sklical riemanjski župan g. Berdon na željo okrajnega glavarja koprškega Riemanjce na posvetovanje. Ko

pravega jugoslovanskega junaka, ki se mi je po svoji velekomični nerodnosti in zabavnosti tako priljubil, da sem mu na ta rovaš blagodušno odpustil vsa zlodejstva, s katerimi mi je otrupal ta majhen časak radosti.

Omeniti moram samo še, da sem postavil svoj šotor na obrežju divjega Vrbasa, v historičnem kastelu, na katerega se gotovo še spominjajo bivši naši slovenski fantje, zdaj dozorili možje, ki so pred 27. leti prelivali slovansko in turško kri za domačijo.

Tu je bilo torišče ožjih somišljenikov, kjer smo si napivali na čilo zdravje, metali karte, smodili tobak domačega pridelka in kofetarili kakor Sultan v Stambulu. Našemu dičnemu Sulji je ob takih prilikah kar um pojema od obilega posla.

Samo enega ni to zvihrano življenje spravilo iz tihe resignacije, in to je bil moj zvesti spremljevalec pav. Kakor lipov bog je sedel na odkazanem mestu in od tam pa do čikov, katere je neumorno pobiral, je bil njegov edini delokrog. Dobra bosanska paša mu je ugajala, o čemur je pričalo njegovo telesno blagostanje.

Zgodilo pa se je nekega večera, da ga postavim na okno, češ, naj se reva navžije poleg čvrstega zraka tudi krasne okolice. Ker sem se kmalu nato zopet nekaj zamislil, nisem posvetil velike pozornosti vseh nerod nerodnežu goriimenovanemu Palislamiču, ki je ravnokar

je okr. glavar začel agitirati za rimsko cerkev in jim obljubil samostojno župnijo, je nastal tak vrišč, da je moral zapustiti dvorano. Riemanjci vstrajajo slej ko prej na zahtevi, da jim okrajno glavarstvo potrdi izstop iz rimske cerkve.

Brezžični telefon. Iz Berlina 15. t. m. se poroča: Važen napredek na polju brezžičnega telefoniranja se je izvršil v petek. Posrečilo se je, med poslovno hišo družbe za brezžično telegrafijo na Tempelhofskem obrežju v Berlinu in postajo Nauen, torej na doslej nedoseženo oddaljenost štirideset kilometrov telefonično se sporazumeti brez žice. O teh poizkusih in njih pomenu je izjavil prof. Slaby sotrudniku „Lokalanzeigerja“ sledeče: „Kakor vidite, sem še popolnoma pod utiskom današnjih poizkusov. Zakaj zame stoji, da stojimo pred preobratom vsega brezžičnega prenašanja poročil. Drž. podtajnik Sydow, kakor tudi tajna višja poštna svetnika Streker in Schrader sta prišla razen mene v biro družbe. Tukaj je bil postavljen mikrofoni, ki je bil zvezan z kakih šest metrov nad streho molečo žico. Najprej je govoril drž. podtajnik Sydow vrsto števil v aparat in slišali smo čisto po navadni telefonski žici, s katero smo se s postajo Nauen, razločno vse številke. Nato se je izvršil še poskus z nekaterimi težavnimi besedami, katere smo vse tudi prav razločno slišali. Nato smo šli v drug lokal, kamor so govorili z drugega brega brez žice z nami. Vsaka beseda slišala se je zelo določno. Na ta način pač lahko rečem, da je problem brezžičnega telefona rešen. Da se da rešiti, o tem smo bili že prepričani, šlo se je samo še za nekatere tehnične naprave. Da se je sedaj tudi to posrečilo, je zasluga družbe za brezžično telegrafijo. Ker so se poskusi na to razdaljo 40 km tako posrečili, pač mislim, da se bo brezžični telefon tudi na večjo daljavo lahko uporabljal.

Beli prapor, moderno opozicijsko glasilo moravske duhovščine, je prenehalo izhajati, ker so škofje pod kaznijo suspenzije prepovedali čitanje tega lista. Uredništvo lista je spočetka zagrozilo, da se bo zateklo pod državno varstvo, sedaj pa je prav ponižno klonilo svojo glavo — kakor je to že stara navada.

Drag narezek. V soboto 10. novembra dobil je restavrater na češki postaji Wessely-Mezimosti brzozavno obvestilo, da se ustavi nemški prestolonaslednik na svoji vožnji z lova na Zg. Avstrijskem nazaj v Berlin na kolodvoru in da tamkaj zajtrkuje. To se je zgodilo 12. novembra in restavrater mu je pripravil opulentni zajtrk in ga tudi tem primerno zaračunal. Račun je namreč znašal 160 K, katerega so tudi takoj plačali. Dvorni maršal pa je takoj brzozaval nemškemu konzulu v Prago in mu naročil, naj

vstopil. Šele hudo vriskanje mojega lepega tiča me predrami in ko pogledam na okno — o groza — pava nikjer, verni sluga Palislamič Suljo pa stoji prepaden ob oknu, pričakujoč zasluženi bakšiš za svoj najnovejši čin nerodnosti.

Po bliskovo sem pri oknu in še en pogled na dragoceni zaklad, potem pa so ga zagnili deroči valovi za vedno.

Ne bom se spuščal v stvari, ki so se nato razvile, ampak ako hočete zvedeti, vprašajte po čorbadžiji Palislamiču v Bihaču, kedar Vas žeja sveta zanesa v slovanskih jug, on Vam bode vse razložil.

Ti pa, moj preljubi pavji železni pepelnjak, mirno počivaj v mokrem grobu zemlje slovanske in jaz žalujem po Tebi brez prestanka.

Jalu.

Čudna zgodba.

Björnstjerne Björnson.

Imena ne povem; mož še živi na kmetiji in ima odraslega sina.

Pri nas je navada, da edinec z dvajsetim letom prevzame domačijo. Toda ta oče je bil svojeglav in tako je bil sin s sedemindvajsetimi leti še vedno hlapec svojega očeta, in ničesar ni smel ukreniti, ne da bi ga popreje povprašal.

se na tamošnji restavraciji takoj pogodi že vnaprej za ceno kosila. Ko je prišel prestolonaslednik s svojimi spremljevalci v Prago, so ti vso zadevo takoj pojasnili gospodom, ki so jih na postaji čakali. Tako je tudi avstrijska oblast zvedela o tem in kaznovala krčmarja, ki je princa tako obral. 26. nov. pa so restavraterju tudi odpovedali najemnino. Sedaj se je obrnil revež naravnost na cesarja Franca Jožefa s prošnjo. Mej drugimi se je zanj potegnil tudi poslanec dr. Klumpar. Dognalo se je, da se je gostilničar peljal takrat nalašč zato v Prago in kljub temu, da je bila tisti dan nedelja, nakupil celo vrsto posode i. dr., da je visokemu gostu lahko postregel. Tako račun pač ni bil previsok. Poleg tega pa je še ves znesek 160 K daroval v podporni sklad za železniške uslužbenice. — Akcija je imela res uspeh, kajti ravnateljstvo drž. železnice je odpoved preklelo.

Skrivnostna pisava. Navadno poznamo le jedno vrsto skrivnostne pisave. Napišemo na bel papir z mlekom in če papir segrejemo, lahko čitamo, kar je napisanega. Graški profesor Gross pa piše sedaj o neki drugi skrivnostni pisavi, ki je baje za kriminalistiko precej važna. Bel papir pomočimo v vodo in ga pritismo na stekleno ploščo. Na njega položimo drug suh papir in pišemo nanj s trdnim svinčnikom. Če odstranimo potem gorenji papir in spodnjega posušimo, ne najdemo na njem ničesar. Kakor hitro ga pa zopet zmočimo in proti luči pogledamo, lahko čitamo vse natančno. Ako papir zopet zmočimo, pisava zopet izgine i. t. d. Tako lahko ponovimo ta poskus večkrat. V vročini izgine pisava (vsaj na večini papirja) za vedno.

Mark Twain in kralj Edvard. V nekem zelo znanem protestnem pismu, ki ga je pisal znani humorist Mark Twain kraljici Viktoriji v zadevi nekega davka, ki se mu je naložil, ko je bival na Angleškem, pisal je tudi sledeče: „Jaz Vas ne poznam, ampak z Vašim sinom sem že prišel enkrat skupaj. On se je vozil na čelu nekega slavnostnega spreveda in jaz sem sedel na strehi omnibusa.“ Nekaj let pozneje pa je bil Mark Twain v Homburgu predstavljen princu Valeškemu, sedanjemu kralju; šla sta skupaj na sprehod in dlje časa govorila. Ko sta se ločila, rekel je princ: „Zelo me veseli, da sem prišel zopet enkrat z Vami skupaj.“ Mark Twain se začudi — kako to? Ali ga je morda princ zamenjal s kakšnim drugim človekom? Toda ne pomišlja dolgo, ampak kar si misli, tudi izreče, na kar mu pravi princ med smehom: „Ali se ne spominjate več, gospod Klemens (znano je, da je Mark Twain le psevdonim), da sva prišla že enkrat v Londonu skupaj. Jaz sem se vozil na čelu slavnostnega spreveda, Vi pa ste sedeli na strehi omnibusa!“ Sedaj se je pa smejal Mark Twain.

Nikoli ni ušla sinu želja preko jezika; končno so sosedje pripravili očeta do tega, da je sinu — dasi nerad — izročil domačijo. Sodnijsko ga pa še ni dal prepisati.

To se je zgodilo neko zimsko soboto. V nedeljo je sedel oče sam v izbi in je bil zelo slabe volje. Kar vstopi nekaj hribovcev, pozdravijo ga in prosijo, da jim posodi konja; imeli so slabo pot v dolino. — „Ničesar nimam več tukaj ukazovati“, jim je odgovoril mož, „zastran konj pa, počivali bodo ves teden.“

Možje so odšli in na dvorišču so srečali sina. Eden izmed njih ga je prašal: „Ali nam posodiš konja, da se peljemo k fari? Dolga hoja po snegu nas je zdelala.“

„Žival bo ves teden počivala“, je dejal sin; „leško jo vzamete.“

In sam je pripeljal konja iz hleva in zapregel.

Oče je začel kraguljčke; pogledal je vun ravno ko so se oni odpeljali in čudno se je zasmel.

Ko pride sin v izbo, mu stopi oče nasproti: „Ali si jim posodil konje?“

Sin je hotel odgovoriti, toda oče mu je priložil krepko zaušnico, rekoč:

„Ali si mar že prepisan, ti stvar nezrela!“

V četrtek nato — vse dni je delal po navadi — je stopil sin v izbo, prazne oblečen, in dejal očetu:

Gospodarstvo.

Narodna obrana.

Slovenske dežele so še skoz in skoz prav malo industrializirane, in kjer je industrija, jo ima tujec v posesti.

Zemlja je bogata raznih rud, ki so po mnogih krajih še neodkrite; iščejo jih le tuje in če jih res najdejo, kopljejo in obdelujejo zopet le tuje rudo. Isto velja glede toplih vrelcev, petrolejskih vrelcev itd.

Vodne sile so večinoma v posesti tujcev, če pa jih poseduje Slovenec, jih proda pod nič tujcu. Opozarjam le na vodno moč Soče. Da o drugih molčim.

Kakor se dogaja pri vseh narodih, tudi pri Slovencih obuboža ta ali oni posestnik ob narodni meji in mora prodati posestvo v slepo ceno tujcu. Da bi taka posestva že vsaj zopet Slovenec kupil, potem bi vsaj narodna celota ne trpela škode, če je že od posameznika ni mogoče odvrniti!

Kapitala imamo Slovenci — za tako majhen narod — razmerno veliko. Toda, da ne govorim o posameznikih, povdarjam le, da imamo nebroj dobro uspevajočih denarnih zavodov.

Manjka nam pa podjetnosti in — informacij.

Zato naj bi se po mojem mnenju osnovalo društvo: „Narodna obrana“, ki naj bi bilo nekak centralni narodni informacijski bureau — brez strankarstva.

Društvo naj bi obstajalo v prvi vrsti iz podjetnikov, trgovcev, inženjerjev, geometrov in seveda tudi juridičnih kapacitet. Sedež naj bi bil v Ljubljani, moralo pa bi imeti društvo po vsej „Sloveniji“, posebno tudi ob mejah zapupnike.

Delovanje društva bi v prvi vrsti obstajalo v korespondenci s centralnim odborom, na ta način, da bi se centralnemu odboru javil vsak slučaj, v katerem bi se dalo izkoristiti naravne sile ali pa drugače osnovati koristno in plodonosno podjetje, seveda le v slučaju, ako v dotičnem kraju ni dovolj slovenskega kapitala za dotično podjetje. Centralni odbor bi spet imel dolžnost se informirati, ali je nasvet izvedljiv, in se potem obrniti do privatnih podjetnikov-Slovencev, v prvi vrsti članov društva, in če bi teh ne bilo dosti ali bi ne imeli volje ali dovolj kapitala, do denarnih zavodov slovenskih, brez razlike strank — da pomagajo ustanoviti slovensko, oziroma preprečiti nemško ali laško podjetje.

„Zbogom!“

Vse delo v izbi je prenehalo, in oče je začuden vprašal:

„Kaj pa, ali odhajaš?“

„Odhajam!“

Drug drugega sta zrla nepremično; sin je iztegnil roko in dejal: „Zbogom!“

Oče mu je stisnil roko; hotel mu je odgovoriti, toda ni mogel. Preden je zbral besede, je sin že korakal po cesti. Spraševal je ljudi, kam da je odšel njegov fant, ali nihče ni vedel.

Dve leti kasneje je prinesel krošnjar sporočilo od sina, da je v službi pri bogatem kmetu tam nekje v dolnjih krajih. Črez nekaj let je došla vest, da se je oženil in da ima kmetijo.

* * *

Mož, ki mi je pravil to čudno, prav norveško zgodbo, je obiskal očeta.

„Ali nimaš sina?“ je vprašal tujec.

„Imam ga, tam v dolnjih krajih je nekje oženjen“, je odgovoril starec in gledal svojo pot dalje.

„A je že dolgo zdoma?“

„Letošnjo zimo bo osem let tega.“

„Potem te v kratkem obišče?“

„Pot je dolga, in dela ima črez glavo.“

„Ali ga ti ne misliš obiskati?“

„Zdaj sem prestar.“

Društvo bi moglo delovati brez velikih stroškov — moralo bi plačevati le enega tajnika in enega društvenega potnika-informatorja.

To je ideja. In sedaj imajo besedo naši narodni — „consules“!

Italijanskega narodnega kolka se je po poročilu italijanskih listov razpečalo v enem samem dnevu v Trstu 100.000 komadov. To dejstvo meče temne sence na organizacijo slov. narodnega kolka, ki donaša tako pičle dohodke.

Gospodarsko vseučilišče na Ogrskem.

Ogrska vlada namerava ustanoviti gospodarsko vseučilišče s štirimi fakultetami: ekonomijo, živinogojstvo, gozdarstvo in vinogradništvo.

Izseljevanje. Iz Hrvatske in Slavonije se je l. 1905. izselilo 25.518 oseb, od tega 20.169 v Zedinjene države. Številka izseljencev je naravnost velikanska v primeri s poltretjim milijonom duš, ki biva v deželi; temne sence meče na socialne razmere na Hrvaškem.

Nove industrije. V Oseku se snuje kovinska tvornica. — Slap Gubavico na reki Cetini v Dalmaciji bode izrabilo industrijalno podjetje z 22 milijoni kron glavnice; osnovati hoče najraznovrstnejše industrije, predvsem tvornico umetnih gnojil, s čimer se izpolni velika vrzel v industriji na jugu.

Slovansko trgovsko društvo na Dunaju, VII., Neudegggasse 20, je središče trgovskega življa vseh slovanskih narodnosti v Avstro-Ogrski, čigar glavni smoter je, da deluje na vseh poljih v duhu vzajemnosti v povzdigo slovanske trgovine in industrije, kakor tudi vseh k tej stroki pripadajočih oseb. Posreduje trgovsko zvezo med slovanskimi trgovci in industrijalci, ter je drage volje na uslugo s sveti v trgovskih in industrijalnih zadevah Slovanom prijaznih narodov. Deluje za strokovno izobrazbo svojih članov z osnovanjem knjižnic in čitalnic, prirejevanjem strokovnih tečajev in predavanj, z osnovanjem zbirk uzorcev, podpiranjem članov, ki potujejo v prid samoizobrazbe itd. Preskrbuje brezplačno službo svojim članom. Pri tem se ozira posebno na inozemska trgovska središča, kjer se nudi trgovski mladini prilika, da si pridobi izkušnje v vseh zadevah inozemske trgovine, o izvozu itd., z namenom, da bi si pridobljeno znanje vrnila se v domovino, uporabila v korist in povzdigo domače trgovine in industrije, katero treba zvezati s svetovnimi trgi. Prostori slovanskega trgovskega društva so na Dunaju, X., Waldgasse 46. Redni člani plačajo 2 K upisnine in 60 vin. mesečno ali pa četrtletno po 1 K 80 v. vedno naprej plačljive članarine. Ustanovni člani plačajo enkrat za vselej 100 K, ali v obrokih v teku dveh let. Podpirajoči člani 10 K; prispevajoči člani 4 K na leto.

Javna zadružna anketa. „Zadružna zveza“ v Ljubljani je otvorila javno zadružno anketo s sledečimi vprašanji: 1. Iz kaknega namena se je zadruga ustanovila? Kako je ta namen izvrševala? Kaj je pospeševalo, kaj je oviralo izvrševanje namena? — 2. Kake posledice je imelo delovanje zadruga a) v gospodarskem (gmotnem) oziru, b) v duševnem oziru, zlasti, se li je udomačila smisel za gospodarsko združevanje? —

3. Splošne opazke in nasveti. — Vabljeni so ne le članice „Zadružne zveze“, temveč tudi prijatelji in nasprotniki zadružništva, da izrazijo svoje mnenje. — Z ozirom na važnost, ki jo zavzema zadružništvo v našem življenju, utegne anketa postati zanimiva, četudi bo v resnici omejena le na zadružno organizacijo klerikalne stranke. O organizaciji in izidu ankete bomo poročali.

Stavbeno, umetno in konstruktorsko ključavničarstvo.
Hidravlične vidre in sesalke.

JOSIP WEIBL

J. Spreitzerja nasl.

Ljubljana

Slomšekove ulice 4.

Žično omrežje na stroj, obhajilne mize, ograje na mirodvoru, večna vrata, obmejno omrežje, stolpni križi, balkoni, verande, štedilniki itd.

Odlikovana

v Parizu s častnim križcem, diplomu in zlato medaljo.

Patentirana

v 30 državah.

Streha prihodnosti!

Cementna zarezna strešna opeka

iz portland-cementa in peska

Praktična! Lepa!

Trpežnejša in bolj lahka streha, kakor iz vsake druge vrste strešnih opek iz ilovice.

Edini izdelovatelj za Kranjsko:

Janko Traun

izdelovatelj cementnih na Glincah pri Ljubljani.

Poskusite

in priporočite
== izdelke ==

Vydrove tovarne hrani!

v Pragi VIII. Cenovnik zastoj.

Brezskrbno

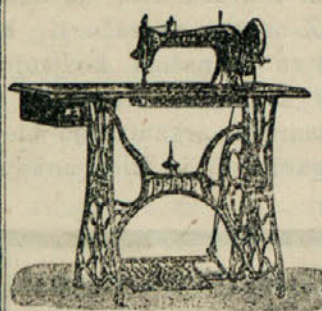
družinsko srečo garantira najvažnejša knjiga o preoblagodarjenju z otroci. Z nad tisoč zahval. pismi pošilja diskretno proti 90 v. v avstr. poštah znamkah ga. A. Kaupa, Berlin S. W. 296 Lindenstrasse. 50.

Le „Zvezdna“ cikorija

iz Prve jugoslovanske tovarne
za kavine surogate v Ljubljani

je pravi slovenski izdelek!

PFAFF šivalni stroji

so najboljši
za družinsko uporabo.
Šivajo, krpajo in vežejo.
Nepreosljivi za obrtne namene,
šivajo naprej in nazaj.
! Kroglasto ležišče !
Glavni zastopnik
Fr. Tschinkel
Ljubljana • Kočevje
Mestni trg 9. v gradu.
52-31

Češko posteljno perje po nizki ceni!

5 kilo: novo naskubljeno K 9-60, boljše
vrste K 12-—, belo puhasto naskubljeno
K 18-— K 24-—, snežnobelo puhasto na-
skubljeno K 30-—, K 36-—. Razpošilja se
franko po povzetju. Zamenja se ali vzame nazaj proti
povrnjeni poštnini.

Benedikt Sachzel, Lobes 369, P. Pízen, Češko

Z malo glavnico

se zasluži veliko de-
narja, ako se z mojimi
(Ekstrakti) izdeluje žga-
nje in likere na mrzli
doti. Kdor z mojimi izvlečki (Ekstrakti) manipulira,
mu jamčim za najboljši uspeh. Kdor se te izvrstne
kupčije hoče vzdeležiti, naj pošlj svo natančni naslov
pod imenom „Prva tovarniška tvrdka 80400“ na
anončno ekspedicijo Ed. Braun, Dunaj, I., Rotentur-
strasse 9.

Zakonito zavarovano.
Vsako ponarejanje in ponatiskovanje kaznjivo.
Edino pravi je
Thierryjev balzam
le z zeleno znamko z nuno.

Staroslavno, izvrstno domače sredstvo.
Cena: 12 malih ali 6 dvojnatih stekle-
nic ali 1 velika posebna steklenica
s patent. zamaškom K 5.— franko.

Thierryjevo centifolijsko mazilo splošno znano kot
najboljše domače sredstvo za vse še tako zastarane
rane, vnetja, poškodbe. — Cena: 2 lončka K 3-60 franko
razpošilja le proti predplačilu ali povzetju.

Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rogaški Slatini.

Brošuro s tisoči zahvalnih pisem zastonj in franko.
Dobiva se skoro v vseh lekarnah in medic. drogerijah.

Razpošiljanje blaga
na vse kraje sveta!

Najcenejša, največja
ekspozitna tvrdka!

H. Suttner urar Ljubljana

Mestni trg nasproti rotovža, preje v Kranju
priporoča svojo veliko, izborno zalogo finih

švicarskih ur

brilantov, zlatnine in srebrnine v ve-
liki izbiri po najnižjih cenah.

V dokaz, da je moje blago res fino in dobro,
je to, da ga razpošiljam po celem
svetu. Na stotine pohvalnih pisem je vsakomur prosto-
voljno na ogled, da se lahko sam prepriča.

Prosim, zahtevajte veliki novi cenik, ki se
pošlje zastonj in poštnine prosto. 26-37

Oglejte si — **poljedelskih strojev**, slamo-
reznice, čistilnice, mlatilnice, gepelnov in
preš za grozdje in sadje, štedilnikov, peči, železnih na-
grobnih križev itd. pri

FR. STUPICA v LJUBLJANI
na Marije Terezije cesti št. 1
in na Valvazorjevem trgu 6, nasproti Križanske cerkve.

Ravnatom zamorete kupiti vsak
čas po najnižjih cenah traverze,
železniške šine, cement in vse
druge stavbne potrebščine,
razno orodje, sesalke za vodo,
vino in gnojnico, vseh vrst
tehtnice in uteži in vse druge
v železninsko stroko spadajoče predmete.

Rimska cesta 2.

Kilšerjeve ulice 5.

Prva kranjska tvornica klavirjev v Ljubljani

WARBINEK-ovi

piani so neprekosljivi!

Klavirji, harmoniji, tudi samoigralni, električni. Prodaja se tudi na obroke. Stare
klavirje jemljem v zameno. Dajem tudi na posodo. Uglasevanja in poprave se izvr-
šujejo točno in dobro. Solidne cene. Petletna garancija. Prepričajte se osebno.

— Ustanovljeno leta 1832. —

Priznano
najboljše **oljnate barve**

zmlete s stroji najnovejše sestave, prekašajo
vsako konkurencu po finosti, ki omogočijo z
jako majhno množino pobarvati veliko površino,
razpošilja po nizkih cenah

Adolf Hauptmann

v Ljubljani

prva kranjska tovarna oljnatih barv, firneža,
laka in steklarskega kleja.
Zaloga slikarskih in pleskarskih predmetov.

Ilustrovani ceniki dobe se brezplačno.

Izborna zalogo vsakovrstnih
novih in starih vin v sodih
in steklenicah priporoča

ANTON MÜLLER

vinotržec v Domžalah
(Kranjsko).

Priporočajte
povsod
„Naš List“

Prodaja na debelo.

Prodaja na drobno.

Tiskovine

za industrijo, trgovino
in obrt
od navadnega trgov-
skega zavitka do ob-
širnega cenika.
Tisk umetniških raz-
glednic.
Postrežba točna.

TISKARNA KNJIG IN UMETNIN A. SLATNAR V KAMNIKU

IZVRŠUJE NAJRAZNOVRSTNEJSE ENO- IN VEC-
BARVNE TISKOVINE IN SPREJEMA V TISK TUDI
NAJOBSEZNEJŠA DELA. □ □ IZVRŠITEV VEDNO
□ PRIZNANO LICNA IN PO ZMERNIH CENAH. □

Založništvo

„Našega Lista“ s pri-
logo „Kamničan“ in
„Slov. Gospodinja“ ter
„Oglasnika“.
Trgovina s papirjem
in pisalnimi potreb-
ščinami.
Knjigoveznica.